

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Розглянуто питання протидії торгівлі людьми на національному та міжнародному рівні. Низький рівень доходів спонукає громадян України на пошуки роботи за кордоном навіть без знання мови та правових знань, без кваліфікації, на нелегальних умовах, що водночас зумовлює їх перехід до групи ризику. Особливу увагу зосереджено на запобіганні торгівлі людьми та захисті потерпілих.

Аргументовано, що свобода людини є однією з головних цінностей сучасного цивілізованого суспільства, а забезпечення недоторканності свободи особи – однією з головних функцій держави.

Ключові слова: торгівля людьми, міжнародно-правове співробітництво, захист потерпілих, попередження торгівлі людьми, протидія торгівлі людьми.

Постановка проблеми. Проголосивши, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України), держава зобов'язалася всіма доступними засобами та можливостями захищати особу. Одним із пріоритетних напрямів соціальної політики України є боротьба зі злочинністю, зокрема зі злочинами проти життя, здоров'я, волі й гідності особи. Серед порушень прав людини особливо увагу привертає такий вид злочинів, як торгівля людьми – проблема, що набула міжнародного характеру.

Нині проблема боротьби з торгівлею людьми (особливо жінками) є надзвичайно актуальною для нашої держави. Україна та більшість країн Центрально-Східної Європи вже мають доволі тривалий сумний досвід втрати значної кількості дівчат та жінок, вивезених з їхньої території за кордон, де вони стають жертвами різноманітних форм експлуатації, найпоширенішою з яких є примушення до заняття проституцією. Найчастіше країнами призначення для експлуатації жінок з України є Туреччина, Греція, Італія, Югославія, Чехія, Хорватія, Німеччина, Кіпр, Об'єднані Арабські Емірати, Китай та Нідерланди.

Стан дослідження. В українській правовій науці дослідженню торгівлі людьми з погляду кримінального права та кримінології

присвячені праці В. О. Іващенко, Н. С. Юзікової, В. А. Козака та Я. Г. Лизогуба. Міжнародно-правовий аспект боротьби із торгівлею людьми як порушення прав людини досліджено також у роботах Г. Л. Кохан та Н. В. Плахотнюк. Крім того, серед українських дослідників цього питання слід зазначити О. М. Бандурку, Ю. М. Галустяна, Т. А. Татаринцева, С. М. Ратушного, Ю. С. Шемшученка, К. Б. Левченко. Торгівлю жінками як злочин міжнародного характеру вивчали: І. П. Бліщенко, Л. Н. Галенська, І. І. Карпець, І. І. Лукашук, А. В. Наумов, В. П. Панов, Ю. О. Решетов, А. П. Шуміленко. Торгівлю людьми транснаціональними злочинними групами в наукових працях досліджували: Г. О. Зорін, В. Є. Емінов, В. І. Куліков, А. І. Коннов, В. В. Лунсєв, О. С. Овчинський, В. С. Овчинський, Д. Б. Сенакоєв, М. П. Яблоков.

Метою статті є проаналізувати та порівняти міжнародно-правове співробітництво України з іншими країнами у боротьбі з торгівлею людьми, а особливо у боротьбі з торгівлею жінками з метою сексуальної експлуатації. Відповідно до цього увага зосереджена на виконанні таких завдань, як захист потерпілих та їхня реінтеграція, переслідування торговців людьми та запобігання торгівлі людьми. Особливу увагу цим питанням приділяє Рада Європи, членом якої Україна є з 1995 р., що покладає на неї зобов'язання привести своє законодавство у відповідність до стандартів Ради Європи в галузі прав людини і, зокрема, з питань запобігання торгівлі людьми. Політика України щодо інтеграції в ЄС також зумовлює актуальність гармонізації національного законодавства щодо захисту прав людини із законодавством Європейського Союзу, зокрема у галузі запобігання торгівлі людьми. У зв'язку з цим тема статті, присвячена боротьбі з торгівлею людьми, є надзвичайно актуальною для України.

Виклад основних положень. На початку 90-х рр. минулого сторіччя у країнах колишнього Радянського Союзу виникла проблема торгівлі людьми. Використовуючи складну економічну ситуацію, високий рівень безробіття та правову недосконалість захисту громадян молодій державі, ділки організували кримінальний бізнес – запрошення громадян пострадянських країн працювати за кордоном, де вони піддаються експлуатації, заробляючи мізерні гроші собі і тисячі для організаторів цього бізнесу. Експортували «живий товар» в Туреччину, Італію, Іспанію, Німеччину, Сербію, Кіпр, Португалію, Угорщину, Грецію, Чехію, Арабські Емірати, Ізраїль, США та інші країни. Чоловіків експлуатують як будівельників, шахтарів, а жінок – як домогос-

подарок, швачок. Крім звичайної експлуатації, жінки наражаються на такий її різновид як сексуальна експлуатація, яка приносить найбільші прибутки у сфері торгівлі людьми. Для торгівлі людьми не існує державних кордонів, немає різниці між розвинутими державами та державами, що розвиваються. Вона легко адаптується і до бідності, і до розкоші, є актуальною майже для всіх народів. На міжнародному рівні Україна брала активну участь у багатосторонній та двосторонній співпраці у досліджуваній сфері.

Міжнародне співробітництво у сфері боротьби з торгівлею людьми проводилося на таких трьох основних рівнях: 1) у межах участі України в діяльності різноманітних міжнародних організацій; 2) у межах виконання зобов'язань за універсальними багатосторонніми договорами в сфері захисту прав людини, окремі положення яких стосуються боротьби з торгівлею людьми (Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року, Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року, а також Конвенція про права дитини 1989 року); 3) у межах двосторонніх та багатосторонніх локальних та регіональних міжнародних договорів, спрямованих на боротьбу з міжнародною злочинністю. Слід підкреслити, що багатостороннє співробітництво у межах участі в діяльності різноманітних міжнародних організацій та у рамках виконання державами їх зобов'язань за універсальними багатосторонніми договорами в сфері захисту прав людини охоплює не лише безпосередню координацію спільних дій, спрямованих на забезпечення досягнення цілей договорів, а також включає постійний обмін інформацією щодо ефективних методів та стратегій захисту прав людини (і боротьби з торгівлею людьми тощо), які застосовуються державами. Один із способів поширення такої інформації – подання державою спеціально створеним у межах системи ООН та у рамках міжнародних договорів органам моніторингу її звітів та доповідей про діяльність щодо імплементації положень окремих міжнародно-правових актів. Своєчасне подання Україною різноманітних загальних періодичних та спеціальних тематичних доповідей (зокрема присвячених безпосередньо звіту щодо заходів у сфері боротьби з торгівлею людьми) допоміжним органам системи ООН (Комісія з прав людини, Комісія з питань становища жінок, Комісія з питань запобігання злочинам та питань кримінального правосуддя, спеціальні доповідачі та робочі групи тощо) та конвенційним органам контролю (Комітет з прав людини, Комітет з питань ліквідації дискримінації щодо жінок та Комітет з прав дитини) сприятиме

посиленню міжнародного авторитету нашої держави. Одним із напрямів розвитку регіонального співробітництва держав Центрально-Східної Європи у сфері запобігання торгівлі людьми є забезпечення та розвиток співпраці прикордонних регіонів України та прикордонних регіонів держав, що межують із нею, у питаннях розвитку трудової міграції, а також взаємного врегулювання трудової діяльності громадян, які працюють за межами своїх держав. Регулювання трудової міграції та забезпечення належного захисту прав працівників-мігрантів сприятимуть усуненню причин загострення проблеми торгівлі людьми, оскільки впорядкованість та доступність процедури легальної трудової міграції та відповідне гарантування трудових прав громадян зменшуватимуть вірогідність використання шляхів нелегальної міграції, а отже, і ризик того, що нелегальні працівники-мігранти стануть жертвами торгівлі людьми. Вирішенню проблеми трудової міграції громадян України на європейському континенті може сприяти приєднання України до Європейської конвенції про правовий статус трудящих мігрантів 1977 року, а також використання досвіду застосування положень Міжнародної конвенції про захист прав усіх працівників-мігрантів та членів їх сімей 1990 року. На жаль, наявні роботи обмежуються або універсальними аспектами, або проблемами подолання сучасних форм рабства в межах окремої держави. Водночас механізми та можливості регіональних організацій є без належної уваги, яка б дала змогу їм посісти чільне місце в світовій системі запобігання торгівлі людьми у сфері боротьби з торгівлею людьми, а також до загальної боротьби з міжнародною організованою злочинністю. Слід зазначити, що Україна (і на міжнародному, і на національному рівні) застосовує багатоаспектний підхід до проблеми боротьби з торгівлею жінками. Як правило, це виявляється у поєднанні стратегій боротьби з торгівлею жінками як такою, боротьби з нелегальною міграцією та боротьби із міжнародною організованою злочинністю. Сьогодні одним із негативних виявів світових інтеграційних процесів стала інтернаціоналізація організованої злочинності. Організована злочинність набуває глобального характеру. Діяльність міжнародних організованих злочинних угруповань, зокрема й тих, що сформувалися в Україні, поширюється на всі регіони світу та досягла рівня, недоступного їм раніше. Створення стійких каналів нелегальної міграції та торгівлі людьми є однією з найприбутковіших сфер та напрямів транснаціональної організованої злочинної діяльності в Україні. Україна є учасницею більш ніж 150 угод і міждержавних договорів щодо боротьби з органі-

зованою злочинністю. Економічні проблеми, незадовільний стан ринку праці, значний рівень безробіття та низький рівень життя населення спонукають громадян України шукати роботу за кордоном. Легально щорічно працевлаштовується за кордоном 50–60 тисяч осіб [1]. Але нині майже 5 млн. громадян України працюють за кордоном нелегально. Більшість виїжджають за туристичними чи приватними візами, працюють без необхідних документів, дозволів та контрактів, а це робить їх безправними і стає причиною потрапляння в тенета торговців людьми. Тому завданням загальнодержавної ваги є боротьба з цим явищем, підтримка та захист українських громадян за кордоном.

Загалом загострення проблеми торгівлі людьми в Україні спричинене низкою соціально-економічних, правових та організаційних чинників, а саме:

- низькі заробітки більшої частини населення, загальне зниження життєвого рівня та матеріальна незабезпеченість;
- нестача робочих місць, безробіття, особливо серед молоді (насамперед жінок);
- активізація діяльності міжнародних злочинних угруповань;
- корумпованість представників різних гілок влади (здебільшого правоохоронних органів та органів прикордонного контролю) тощо.

Розглядаючи успіхи України щодо імплементації міжнародно-правових норм у сфері боротьби з торгівлею людьми, можна виокремити два рівні виконання Україною своїх зобов'язань у досліджуваній сфері, а саме: міжнародний та внутрішньодержавний (національний). Боротьба з торгівлею людьми на національному рівні з метою запобігання сексуальній та трудовій експлуатації наших громадян за кордоном, а також для посилення їхнього соціального захисту, постановою уряду було затверджено Державно цільову соціальну програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року. Пріоритетними напрямками діяльності у цій програмі було визначено: 1) зниження рівня безробіття; 2) створення привабливого ринку праці та подолання організованої злочинності, що, своєю чергою, дасть змогу майже повністю ліквідувати причини виникнення проблеми торгівлі людьми [2]. Однак підвищення добробуту населення, створення належних умов для самореалізації, навчання та духовного розвитку як один із можливих варіантів вирішення зазначеної проблеми є довготривалим завданням з огляду на сучасний стан справ. Одним із шляхів вирішення проблеми торгівлі людьми в країнах Європейського Союзу є прийняття відповідних

державних програм, що відповідає засадам загальноєвропейської політики. Так, у Чеській Республіці та Республіці Польща прийнято національні стратегії протидії торгівлі людьми, які передбачають проведення інформаційних кампаній, досліджень та вжиття заходів щодо надання допомоги постраждалим особам. Вирішення проблеми торгівлі людьми шляхом розроблення соціальної програми у зазначеній сфері вважається оптимальним варіантом. Проблему торгівлі людьми та захисту осіб, які постраждали від неї, передбачається вирішити шляхом:

- удосконалення національного законодавства, зокрема приведення його у відповідність до норм міжнародного, зокрема європейського права, ратифікації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення та інших міжнародних договорів;
- координації діяльності державних органів, громадських і міжнародних організацій у сфері протидії торгівлі людьми;
- підвищення рівня професійної компетенції працівників державних органів у сфері протидії торгівлі людьми;
- забезпечення постійного збору інформації про випадки торгівлі людьми та здійснення аналізу поточної ситуації;
- моніторингу ефективності заходів, спрямованих на протидію торгівлі людьми, з урахуванням нових викликів, що виникають у цій сфері;
- проведення профілактичних заходів (інформаційно-просвітницька робота та соціальна реклама, спрямовані на запобігання потраплянню у ситуацію торгівлі людьми, врегулювання міграційних процесів, реалізація соціально-економічних ініціатив тощо);
- забезпечення надання допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, а саме їх реабілітації та соціальної реінтеграції, шляхом запровадження на національному рівні механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, урахування спеціальних потреб окремих груп таких осіб, зокрема дітей, стандартизації соціальних послуг у зазначеній сфері.

Відповідно до Державно цільової програми протидії торгівлі людьми необхідно підвищувати рівень інформованості населення про засоби та методи, які застосовують торговці людьми, а також про потенційний ризик експлуатації, насильства та зловживань стосовно нелегальних мігрантів, систематично організовувати проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо запобігання торгівлі людьми, що здійснювали органи влади спільно з громадськими організа-

ціями. Важливим напрямом боротьби з торгівлею людьми є здійснення просвітницької діяльності, яка полягає саме у підвищенні рівня обізнаності з усіма аспектами проблеми торгівлі людьми. Станом на 2014 рік уже розроблено навчально-методичні посібники для загальних і вищих навчальних закладів – «Запобігання торгівлі жінками» та «Соціальна робота з попередження торгівлі людьми та надання допомоги потерпілим». Захист потерпілих та їхня реінтеграція з метою вивчення нормативно-правової бази, а також наявних ресурсів та можливостей в Україні щодо надання допомоги потерпілим, для поліпшення механізму взаємодії державних, міжнародних та неурядових організацій і створення національної системи допомоги потерпілим від торгівлі людьми Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна» спільно з Державним інститутом проблем сім'ї та молоді, за підтримки Державного комітету у справах сім'ї, дітей та молоді, за ініціативою та при підтримці ОБСЄ організував та провів дослідження «Система надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми в Україні» [3].

Зауважимо, що допомога потерпілим від торгівлі людьми особам повинна охоплювати не лише сприяння їх поверненню, реабілітації та реінтеграції, але й надання допомоги в реалізації їх права на справедливий судовий розгляд справи. Реалізація цього права, крім безпосереднього кримінального переслідування торговців людьми, передбачає також і право на отримання адекватної компенсації за завдані жертвам торгівлі людьми матеріальні збитки та моральну шкоду. На законодавчому рівні має бути визначений обсяг такого відшкодування. Проте національна стратегія протидії торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, на цей момент не передбачає приділення належної уваги врегулюванню проблеми забезпечення відшкодування та компенсації жертвам торгівлі людьми, – натомість, вирішує проблеми реабілітації жертв досліджуваного злочину.

Однак донині на внутрішньодержавному рівні не розроблено чіткої процедури співпраці органів державної влади із різноманітними неурядовими громадськими організаціями (особливо у межах реалізації певних проектів). Як правило, власна ініціатива неурядових організацій або ж висловлення жертвами торгівлі людьми прохання про допомогу визначають момент початку залучення НУО до вирішення проблем жертв досліджуваного злочину.

Висновки. Підводячи підсумки, можна стверджувати, що загалом упродовж 2013–2014 років Україна спромоглася продовжити свій

поступальний рух у напрямі вдосконалення стратегій боротьби з торгівлею людьми і на міжнародному, і на внутрішньодержавному рівнях. На міжнародному рівні співробітництво у досліджуваній сфері ефективно проводиться не лише на міжурядовому рівні, але і на рівні залучення неурядових організацій.

На національному рівні у більшості із напрямів реалізації положень Державної цільової соціальної програми спостерігається поступове зростання ефективності імплементаційних заходів. Проте необхідно зазначити, що загальна національна стратегія боротьби з досліджуваним злочином потребує удосконалення та характеризується низкою недоліків.

На міжнародному рівні: 1) насамперед Україна повинна виступити з ініціативою укладення регіональних (з державами Центрально-Східної Європи) дво- та багатосторонніх договорів, безпосередньо спрямованих на боротьбу з торгівлею людьми. Відповідні договори рекомендується укласти з Польщею, Румунією, Словаччиною та Угорщиною (оскільки переважно саме через їх територію здійснюється транзит жертв торгівлі людьми); 2) Україна повинна активізувати свою майбутню діяльність із виконання зобов'язань щодо подання періодичних доповідей та звітів допоміжним органам системи ООН таким, як: Комісія з прав людини, Комісія з питань становища жінок, Комісія з питань запобігання злочинам та питань кримінального правосуддя, Робоча група з сучасних форм рабства, Спеціальний доповідач з питань насильства над жінками, його причини та наслідків, Спеціальний доповідач з питань боротьби з продажем дітей, дитячою проституцією та дитячою порнографією; 3) слід активізувати співробітництво прикордонних регіонів України та прикордонних регіонів держав, що межують з Україною, у питаннях розвитку прикордонних міграцій, а також взаємного врегулювання трудової діяльності громадян, які працюють за межами своїх держав; 4) необхідно укласти двосторонні міжурядові угоди із питань працевлаштування та соціального захисту громадян, які працюють за межами держави. Оскільки значна кількість українських громадян працює в європейських країнах, нагальною потребою є приєднання України до Європейської конвенції про правовий статус трудящих мігрантів 1977 року. Мінпраці підготувало відповідний проект закону України. Ратифікація цієї конвенції Верховною Радою сприятиме посиленню правового та соціального захисту громадян України, які працюють у країнах Ради Європи, відповідно до їх законодавства.

На національному рівні: 1) необхідно продовжувати роботу з удосконалення національного законодавства, спрямованого на боротьбу з торгівлею людьми (зокрема положень статті 149 Кримінального кодексу України): поняття «торгівля людьми» слід наблизити до визначення, поданого Протоколом 2000 р. про попередження та припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми та покарання за неї; слід усунути недоліки формулювання щодо вимоги перетину державного кордону України; пропонується передбачити відповідальність за вербування осіб для їх подальшої експлуатації (оскільки застосування положень про співучасть у скоєнні злочину допускати можливість призначення менш суворого покарання); як орієнтири для визначення поняття «торгівля людьми», з огляду на тенденцію щодо визнання торгівлі людьми як сучасної форми рабства, пропонується також частково використати підхід, застосований у статті 387 Кримінального кодексу Словенії «кожен, хто у порушення міжнародного права бере іншу людину у рабство чи схожі умови, або тримає людину в таких умовах, або продає, купує чи доставляє людину третій особі, або виступає у якості посередника в такій угоді, або примушує людину продати свою свободу, або свободу людини, якою він опікується, повинен бути покараний»; запровадити спеціальні програми тренувань представників правоохоронних органів із питань особливих потреб свідків у справах щодо торгівлі людьми; забезпечити розробку та належне фінансування спеціальної програми захисту свідків у справах щодо торгівлі людьми на стадіях слідства, судового процесу та післясудовому етапі (оскільки нині проблемами утримання та захисту жертв торгівлі людьми займаються переважно неурядові громадські організації); з метою захисту учасників судочинства забезпечити належний рівень надання правових консультацій та загального інформування жертв досліджуваного злочину щодо можливості подання досудових свідчень, використання відеоматеріалів свідчень та проведення закритих слухань у справах щодо торгівлі людьми; забезпечити належне (у межах існуючої практики) інформування учасників судочинства (жертв та свідків) про хід розслідування та розгляду справ щодо торгівлі людьми тощо; забезпечити надання жертвам торгівлі людьми безкоштовних правових консультацій та допомоги стосовно реалізації ними права на компенсацію та подання цивільного позову проти торговців людьми щодо відшкодування моральної шкоди; розробити відповідні чіткі правила процедури та визначити мінімальний обсяг «моральної компенсації»; створити окремий Державний фонд із

питань компенсації жертвам торгівлі людьми та передбачити можливість використання ним коштів, отриманих шляхом конфіскації у торговців людьми надходжень від досліджуваного злочину [4].

1. Про підписання програми запобігання торгівлі людьми: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lastrada.org.ua/readnews.cgi?lng=ua&Id=167>).

2. Про затвердження Державної цільової соціальної програми: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Про продовження своєї діяльності: Лекторська група Міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда – Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lastrada.org.ua/readnews.cgi?lng=ua&Id=360>).

4. Протидія торгівлі людьми. Інформаційно-аналітичний збірник / за ред. С. Нетецького. – К.: Winrock International, 2002. – С. 75.

Нагачевская Ю. С. Предотвращение торговли людьми на национальном и международном уровнях и противодействие ей

Рассматриваются вопросы борьбы с торговлей людьми на национальном и международном уровнях. Низкие доходы вынуждают граждан Украины искать работу за рубежом, даже без знания языка и правовых знаний, без квалификации, на нелегальных условиях, что становится причиной попадания в группы риска. Особое внимание сосредоточено на предотвращении торговли людьми и защите пострадавших.

Ключевые слова: *торговля людьми, международно-правовое сотрудничество, предотвращение торговли людьми, защита потерпевших, борьба с торговлей людьми.*

Nagachevskaya Y. S. Preventing and combating human trafficking at the national and international level

Questions of anti-trafficking nationally and internationally. Low income people pushing Ukraine in search of work abroad even without knowing the language and legal knowledge, without qualification, the illegal conditions that simultaneously determines their transition to high-risk groups. Particular attention is focused on the prevention of trafficking and protection of victims.

He declared that man, his life and health, honor and dignity, inviolability and security are recognized in Ukraine as the highest social value (article 3 of the Constitution of Ukraine), the state undertakes all available means and capabilities to protect the face. One of the priority directions of social policy is to combat crime, including crimes against life, health, freedom and dignity.

Nowadays the problem of combating trafficking in persons (especially women) have become extremely important for our country. Ukraine, like most of the countries of Central and Eastern Europe, already have a long sad experience of

losing a significant number of girls and women taken out abroad, where they become victims of various forms of exploitation, the most common of which is forced into prostitution. Most destination countries for exploitation of women from Ukraine are Turkey, Greece, Italy, Yugoslavia, Czech Republic, Croatia, Germany, Cyprus, United Arab Emirates, Czech Republic, Croatia, Germany, Cyprus, United Arab Emirates, China and the Netherlands. It should be emphasized that multilateral cooperation in the framework of participation in the activities of various international organizations and in the framework of the implementation by States of their obligations for universal multilateral treaties in the field of human rights protection covers not only direct coordination of joint actions aimed at achieving the goals of the treaties, and also includes a constant exchange of information about effective methods and strategies for the protection of human rights and combating human trafficking and other), which are used by the States.

Key words: human trafficking, international legal cooperation, prevent trafficking, protect victims, fight against trafficking.

Стаття надійшла 11 грудня 2014 р.

УДК 343.351:351.746.1

С. В. Нагачевський

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Розглянуто протидію та запобігання корупції у сфері державних закупівель. Проаналізовано корупцію під час використання державних коштів у системі державних закупівель. Викладено основні втрати, до яких призводить корупція у державних закупівлях, а також визначено недоліки сучасного тендерного законодавства України. Стан сфери державних закупівель в Україні викликає занепокоєння не тільки у представників правоохоронних органів, бізнес-організацій та української громадськості, а й у представників міжнародних організації та фондів, водночас своє занепокоєння такі організації висловлюють через доволі відчутні для економіки України фінансові санкції.

Ключові слова: державні закупівлі, корупція, антикорупційне законодавство, корупційні дії, тендер.

Постановка проблеми. Державні закупівлі як засіб державного регулювання економіки забезпечують розвиток та функціонування всіх галузей економіки країни.

За допомогою державних закупівель держава задовольняє свої потреби у тих чи інших товарах, роботах чи послугах, утримує та